

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula I. Ab intentione finis ad ejus executionem non valet consequentia.
Et quae ex illa fluit

urn:nbn:de:bsz:31-102400

ipsum Autorem, cujus sententiam jam excuti-
mus, sunt intellectio & volitio; sed si Deus ef-
set illarum actionum principium quod, diceret-
tur per illam intellectionem & volitionem a-
nimæ separata Deus intelligere, quod absur-
dum esse vel inde claret, quod verbum intelli-
gere nulli potest tribui, nisi cui intellectio in-
est, vel, quod intellectionem in se elicit. At a-
ctus intelligendi animæ separata animæ inest,
non Deo.

DE CAUSA FINALI.

REGULA I.

*Ab intentione finis ad ejus executionem
non valet consequentia.*

Et quæ ex illâ fluit,

II.

*Anegatione consecutionis finis ad negatio-
nem intentionis ejusdem non valet
consequentia.*

I. Harum Regularum veritas ut pateat,
rem illustrabimus exemplô. V. g. Sempronius
habet filium Titium, quem ad Academiam mit-
tit, ut ibi Musis operâ navet, quò aliquando vir
doctus evadat. Verùm Titius tempus & sum-
tus debacchandô & comessandô pessimè per-
dit, nec unquam de literis cogitat. Hic sane
Sempronius, ut Titius diligenter literis incum-
beret,

KK 3

beret,

beret, intendebat, & erat ejus finis, quapropter eum ablegabat. At ab hâc finis intentione ad ejusdem executionem non procedit consecutio, cùm Titius nequaquam literis incumbat, sed potius ejus oppositum exequatur. Si enim dicas: *Titius diligenter literis incumbit*, falsum dicis, nec ulla est consequentia: *Sempronius vult, ut Titius diligenter literis incumbat*. *E. Titius diligenter literis incumbit*. Ex quibus elucescit prioris Regulæ veritas.

II. Posterioris quoque veritas facile patet. Nec enim ex eò, quod Sempronius suò fine non potitur, sequitur, quod ipse Sempronius velit, ut literis non incumbat Titius. Falsissimum enim est, nec ulla consequentia, si dicam: *Titius literis non incumbit*. *E. Sempronius id vult, ut Titius literas susque deque habeat*.

III. Usus sanè harum Regularum latissime patet. Nos insignem earum usum hòc unicò demonstrabimus exemplò. *Rom. XI. v. 32.* dicitur: *Concluserit Deus omnes sub incredulitate, ut omnium misereatur*. Ex quò locò quidam ferè ad hunc modum argumentati fuerunt:

Quorumcunque Deus misereatur, illi salvantur.

Atqui omnium Deus misereatur.

E. omnes salvantur.

Major est manifestæ veritatis. Minorem probant ex locò citatò.

IV.

IV. Ad
magni no
in locum c
ba explicu
tur, aggre
Apostolò,
distributio
rum, sed
quitur. Fe
cogitantè
tandem se
prælauda
dum dicit
butivè, &
non pro
V. Ve
Omnis di
pro singu
se. prædi
jectò cor
O. homo
dua, qua
Paulus &
tum attr
bus sing
nullum
esse, pro
non sun
arca No

IV. Ad hoc argumentum ut Vir quidam magni nominis respondeat, sic commentatur in locum cit. Nimirum cum præcedentia verba explicuisset, sequentia: *ut omnium miseretur*, aggreditur, & dicit: *Exitus ille ponitur ab Apostolo, omnium miseratio. Quibus verbis nota distributionis inest: non enim de singulis generum, sed de generibus singulorum Apostolus loquitur. Frustrà ergò hinc elicitur, quod parùm cogitantè conati sunt aliqui, omnes homines tandem salvandos esse.* Ex quibus patet, quod prælaudatus Autor distinguat circa minorem, dum dicit, ibi particulam *Omnis* sumi distributivè, & quidem pro generibus singulorum, non pro singulis generum.

V. Verissimum sanè est, quod particula *Omnis* distributivè sumpta, interdum sumatur pro singulis generum, ut loquuntur, quando sc. prædicatum de omnibus individuis in subiectò contentis verificatur, ut quando dico: *O. homo est animal.* Hic enim singula individua, quæ in homine habentur, nempe, Petrus, Paulus &c. subsumi possunt, ut illis prædicatum attribuatur. Interdum verò pro generibus singulorum, quando scilicet intelligitur, nullum genus aut nullam speciem alicujus rei esse, pro cujus aliquò vel aliquibus individuis non sumatur, ut quando dico: *O. animal fuit in arca Noa;* sensus enim hujus propositionis est:

KK 4

N.ge-

N. genus aut species animalis est, de quâ non fuerit aliquod individuum in arca Noæ. Ubi tamen obiter notandum, quod vox illa *genus* hic sumatur latissimè, & dicatur omne illud, quod dividitur in plura, etiamsi illa plura sint accidentia.

VI. Ad eundem modum dicit prædictus Autor, in dictô Paulinô particulam *omnis* sumendam pro generibus singulorum, ita ut hujus propositionis: *Deus omnes conclusit sub iniquitate, ut omnium misereatur*, sensus sit: *Deus omnes conclusit sub iniquitate, ita ut nullum genus hominum sit, de quô Deus non aliquorum misereatur.*

VII. Ego profectò nescio, an hæc hujus dicti explicatio sit admittenda: Sanè Calvinianorum quidam locum illum *I. Timoth. II. v. 4.* *Deus vult omnes homines salvos fieri*, simili modo explicant, & dicunt, particulam *omnis* intelligendam esse de generibus singulorum, & faciunt hunc sensum: *Nullum genus hominum est, de quô Deus non aliquos velit salvos fieri.*

IIX. Nos proinde aliter ad argumentum §. III. propositum, & quidem præeuntibus nobis nostris Regulis, respondemus. Apostolus quando dicit: *Deus omnes conclusit sub iniquitate, ut omnium misereatur*, loquitur de intentione finis, minor autem argumenti, quæ est: *Deus omnium miseretur*, loquitur de executione. Ac

verò

verò nulli
sub iniquita
tatum misere
tur: Sempr
diligenter l
literis incur
nis ad ejus
sequentia.
omnium a
misereri. V
hic literis
ris incumb
ad negatio
non valeat

IV. Ve
pè laudat
nitur, omni
est omnium
hoc, ut a
quod exi
quiritur,
stum verò
illa despi
quam ut
ternum c
sa finalis
ut absqu
dum exi
tura, me

verò nulla est consecutio: *Deus omnes conclusit sub iniquitatem, ut omnium misereatur*. E. & omnium misereatur; quemadmodum non sequitur: *Sempronius misit Titium ad Academiam, ut diligenter literis incumbat*. E. *Titius diligenter literis incumbit*; cum ab intentione alicujus finis ad ejusdem executionem non valeat consequentia. Neque etiam sequitur: *Deus non omnium actus misereatur*. E. *non vult omnium miseri*. Veluti non sequitur: *Titius non incumbit literis*. E. *Sempronius non vult, ut Titius literis incumbat*, cum à negatione executionis finis ad negationem intentionis ejusdem itidem non valeat consequentia.

IV. Verbo etiam notabimus illud, quod sæpè laudatus Autor dicit: *Exitus ab Apostolo ponitur, omnium miseratio*. Sanè causa finalis Dei est omnium miseratio, non exitus. Quia ad hoc, ut actu & reverè Deus omnium misereatur, quod exitus est, ex parte hominum etiam requiritur, ut media salutis acceptent, & Christum verè fide complectantur. Quando verò illa despiciunt habent, nihil minus Deus facit, quam ut omnium misereatur, sed potius eos æternum dejicit & damnat. Ut verò aliquid causa finalis sit, seu ut finis moveat, non necesse est, ut absque dubio futurus sit, sed tantum, ut nondum existat. Ampla enim messis, forte non futura, movet agricolam, ut mandet terræ semina;

na; & fanitas, quam ægrotus sæpè non confequitur, movet Medicum ad curationem adhibendam, ut habet Fonsæca *V. Met. c. II. quasi XI. Sect. V.* Sic sanè omnium hominum miseria est causa finalis Dei, quæ propter omnes concludit sub iniquitatem, etsi forsàn Deus propter hominum contumaciam hæc suâ sine excidat.

DE INSTRUMENTO

REGULA I.

Instrumentum non est pars ejus, cujus est instrumentum.

I. Diximus Part. Prior. Disput. VI. Reg. II. nos de iis etiam, quæ pro Regulis vel Canonibus venditantur, licèt fortassè non sint, hæc Disputationibus constituisse agere. Inter illas jure videmur referre præsentem propositionem, quam pro Canone ponunt perpetuæ veritatis, nullique exceptioni obnoxio.

II. Ei directè opponuntur verba Anthonii in Quæstione: *Pars, an instrumentum Philosophi sit Logica? ubi, fieri potest, inquit, ut idem pars instrumentumque sit, V. gr. manus. Est enim hæc tum dandi, tum accipiendi instrumentum: pars autem corporis universi.* Idem docet de professò Galenus *de usu part. L. I. c. IV. & V.* Subscribit quoque Boëthius *in init. sec. edit. in Porphy.* Et ipsè quoque Aristoteles *IV. de part.*

part. animal.

III. Sed stimant. *Ar. si virtus instrumentum eaque de causa tur. Sed*

superiorem ad trahendum quid evehat

tò proprie

IV. Ph. idem ex em nus non ej sed alteriu enim, man

autem not

V. Ad quæ nitit nâ, respon ti: primò & animâ; Secundò terialis, ab hæc confu

part. animal, c. X. ubi manum organum esse di-

III. Sed hoc exemplò nihil profici alii existimant. Argumentantur autem ita: *Instrumenti virtus inferior est, quàm ad opus, cujus ratione instrumentum dicitur, perficiendum requiritur, eaque de causâ indiget aliò agente, à quò elevatur. Sed manus vis non est tam imperfecta, ut superiorem aliquam virtutem requirat, à quâ ad trahendum, impellendum, aut collendum aliquid evehatur.* Unde eam non pro instrumentò propriè loquendò, sed pro principali movente, quamvis partiali, habent. Hoc argumentum desumptum est ex Suarezio *Disput. Met. XVII. Sect. II.*

IV. Philoponus *in prefat. ad Prior. Anal.* idem exemplum rejicit, propterea, quod manus non ejus pars sit, cujus est instrumentum, sed alterius pars, alterius instrumentum. At enim, *manum esse instrumentum animæ, partem autem non animæ, sed corporis.*

V. Ad primum, datâ propositione Majore, quæ nititur definitione instrumenti Suareziana, respondemus, manum bifariam considerari: primò, ut est compositum quid ex corpore & animâ; & hoc modò in argumentò sumitur. Secundò ratione corporis, tanquàm partis materialis, ab animâ, quâ informatur, distinctæ. Et hæc consideratione falsum est, virtutem manus
ita

ita respondere rebus trahendis, ut non indigeat
principiô sublimiore, à quô extollatur. *Et
text. 9. Lib. II. de animâ dicitur, oculum
esse materiam visus; ubi oculum non pro toto
sed alterâ parte ejus ab animâ secretâ sumi,
res ipsa loqui videtur, & docet Alexander re-
spondente Simplicio. Plura jam non addimus.*

VI. Quantum ad alterum, quod Philopon
Si manus pars corporis est, negari nequit, esse
etiam partem hominis. Corpus enim hominis
pars est. At partem partis, partem etiam totum
esse, confessæ & evidentis veritatis est. Potest
si manus est instrumentum animæ, necesse est
esse quoque instrumentum hominis. Eadem enim
notionum & operationum, quantum ad animam
anima est principium principale quô, ipse ho-
mo est principium principale quod. Quis
autem possit, ut aliquid sit instrumentum prin-
cipii quô, non sit tamen instrumentum prin-
cipii quod? Hæc nostra responsio multo melior
& accuratior est responsione cujusdam

*in introd. Log. Tr. de
Phil.*

D
Optimum
multi

Potius est
utile

I. Defu-
ret Aristote-
distincta, e-
rorum, qui

II. Arg-
est generati-
procreatione

pen servili-
Quam con-
ra sacre tal-
dium ex in-
Rhodiginu-

tem, Lan-
num ad un-
gula organ-
vientia. C

τὸ ἥλυ κ
τοῦ τὸν, α
πενι, αἰς
λοῖτο καὶ
εργαί, ἀλλ